

K O M U N I K A T
Z O B A D A Ń

Warszawa, czerwiec 2013

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/89/2013

**SUKCES ŻYCIOWY
I JEGO DETERMINANTY**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

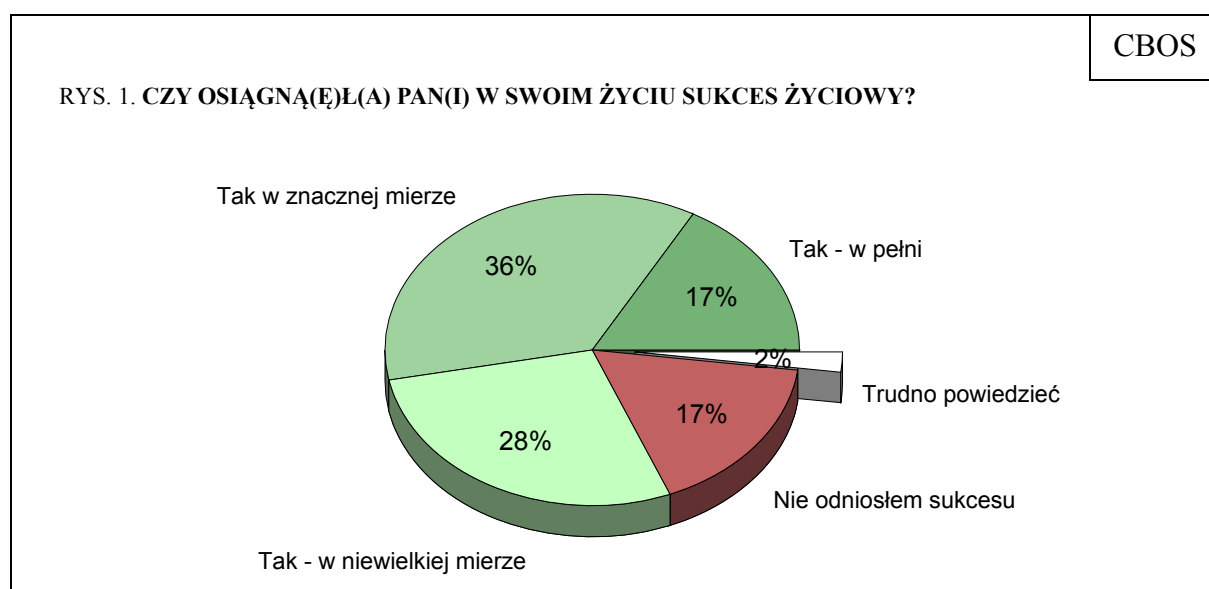

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Czym dla Polaków jest sukces? W poszukiwaniu odpowiedzi na to pytanie jedni wzruszają ramionami, inni dalej pracują z nadzieją, że go osiągną. W naszym badaniu¹ zapytaliśmy respondentów, co według nich składa się na sukces oraz czy oni sami mają poczucie, że go osiągnęli.

SUKCES

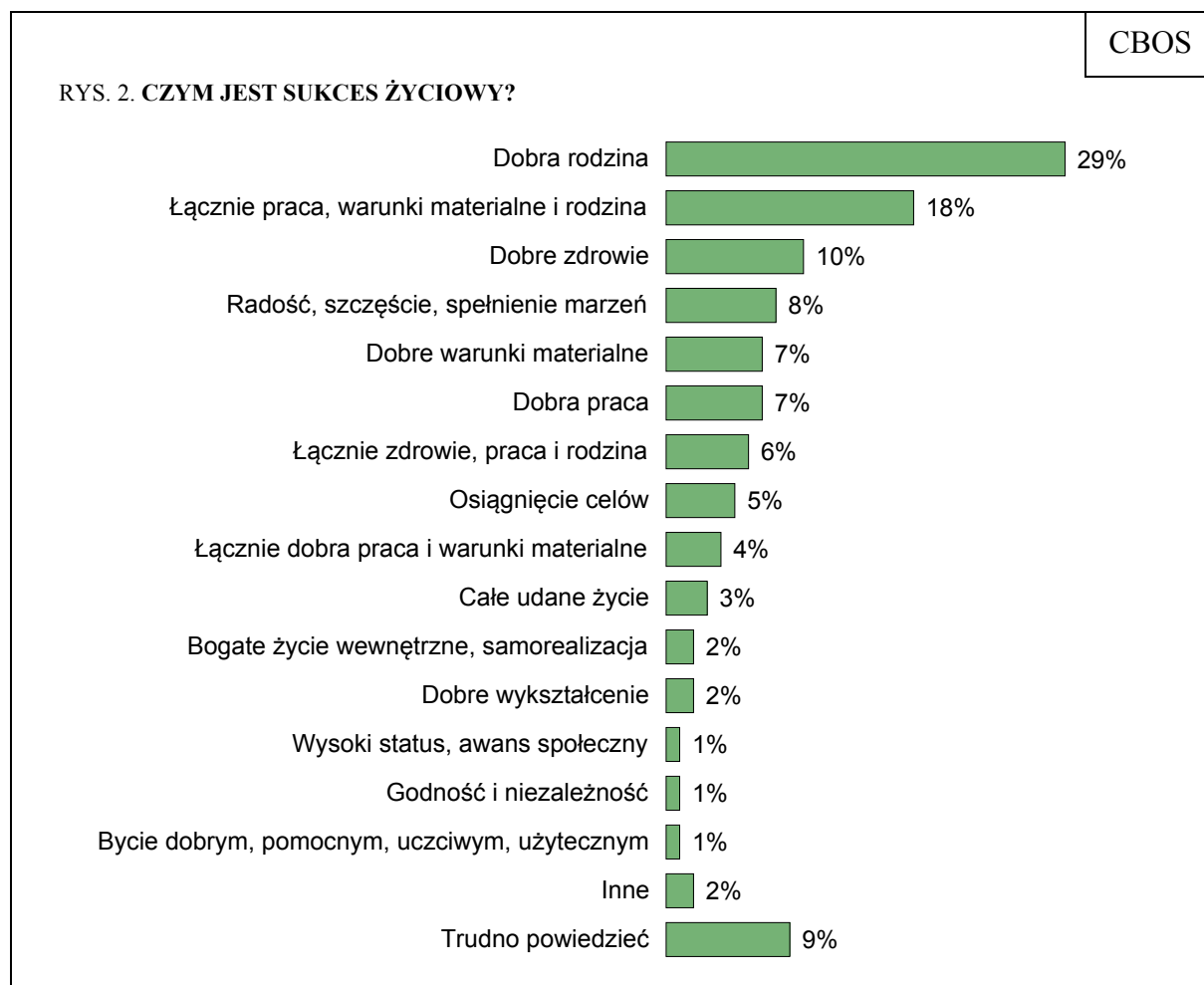
Ośmiu na dziesięciu Polaków (81%) ma poczucie, że przynajmniej w pewnej mierze odniosło w życiu sukces, w tym niemal co szósty (17%) twierdzi, że osiągnął go w pełni. Taki sam odsetek (17%) nie może się nim pochwalić.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (272) przeprowadzono w dniach 3–9 stycznia 2013 roku na liczącej 1227 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Prezentowany komunikat powstał jako rezultat umowy o współpracy między Fundacją CBOS a Akademią Leona Koźmińskiego. Umowa ta umożliwia studentom ALK systematyczny udział w badaniach opinii publicznej, realizowanych na reprezentatywnych próbach dorosłej ludności kraju. Studenci przygotowują projekty bloków pytań na wybrane przez siebie tematy, a następnie opracowują wyniki badania. Możliwość uczestnictwa w badaniach stanowi element studiów na ALK unikalny w skali nie tylko polskiej, ale i światowej. Niniejszy komunikat oraz badanie, na którym się opiera, zaprojektowane i opracowane zostały w ramach studiów socjologicznych na ALK, pod kierunkiem prof. dr hab. Krzysztofa Zagórskiego.

CZYM JEST SUKCES?

Odpowiedzi na pytanie otwarte o to, czym jest sukces życiowy, dają się pogrupować w kilkanaście bardziej ogólnych kategorii. Niektóre z nich są jednoczynnikowe, inne stanowią połączenie kilku czynników.

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli podać więcej niż jedną odpowiedź

Sukces najczęściej kojarzony jest z udanym życiem rodzinnym (29%). Dla blisko co piątego respondenta (18%) miarą sukcesu jest połączenie dobrej sytuacji rodzinnej, materialnej i zawodowej; rzadziej (6%) połączenie dobrego zdrowia, pracy i rodziny. Udane życie rodzinne traktowane jest przez zdecydowaną większość Polaków (52%) jako jedyny lub współwystępujący z innymi elementami życiowego sukcesu. Kolejnym, często wymienianym gwarantem satysfakcji, jest dobre zdrowie, wymieniane samodzielnie przez 10%, a dodatkowo w połączeniu z życiem rodzinnym i dobrą pracą przez 6% badanych (łącznie 16%). Jedna trzecia badanych (34%) jako jedyny – lub częściej, jako współwystępujący –

składnik sukcesu życiowego podaje atrakcyjną pracę. Dobre warunki materialne wymieniane są same lub łącznie z innymi kryteriami przez 28% ankietowanych. Triadę – radość, szczęście, i spełnienie marzeń – kojarzy z sukcesem życiowym 8% badanych. Inne zapewniające życiowy sukces elementy wskazywane są już sporadycznie.

Zaskakujący jest bardzo niski odsetek badanych wymieniających w tym kontekście dobre wykształcenie (2%).

ROZUMIENIE SUKCESU A POCZUCIE JEGO OSIĄGNIĘCIA

W jakim stopniu rozumienie sukcesu życiowego przekłada się na poczucie, że się ten sukces osiągnęło? Jakie wyznaczniki sukcesu zrealizować jest łatwiej, a jakie trudniej?

Tabela 1

Czym jest sukces życiowy?	Czy osiągnął Pan(i) w swoim życiu sukces życiowy?			
	Tak – w pełni lub w znacznej mierze	Tak – w niewielkiej mierze	Nie odniosł(a)m sukcesu	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Dobra rodzina	72	18	8	2
Dobre zdrowie	62	24	11	3
Łącznie: zdrowie, praca i rodzina	57	34	9	0
Łącznie: praca, warunki materialne i rodzina	51	32	16	1
Całe udane życie	51	23	26	0
Radość, szczęście, spełnienie marzeń	49	38	13	0
Dobra praca	48	41	11	0
Dobre warunki materialne	44	26	27	3
Osiągnięcie celów	42	47	9	2
Łącznie: dobra praca i warunki materialne	30	38	32	0

Poczucie odniesienia pełnego lub znacznego sukcesu w życiu najczęściej towarzyszy badanym, którzy kojarzą go z udanym życiem rodzinnym (72%). Na kolejnym miejscu pod względem subiektywnego sukcesu są ci, którzy definiują sukces jako dobre zdrowie (62%). Blisko trzy piąte badanych (57%) rozumiejących życiowy sukces jako połączenie dobrego życia rodzinnego z dobrą pracą i zdrowiem, deklarowało jego osiągnięcie. Około połowy Polaków, którzy postrzegają sukces jako całe udane życie, dobre zdrowie oraz radość, szczęście i spełnienie marzeń, ma poczucie, że go osiągnęli. Na następnym miejscu lokuje się sukces rozumiany jako dobra praca, szczególnie występująca z udaną rodziną, zdrowiem lub warunkami materialnymi. Dobre warunki materialne nie są, jak się okazuje, domeną, w której

bardzo często zyskujemy poczucie sukcesu, jeśli nie łączą się one z dobrą pracą i jednocześnie z dobrą rodziną

Można więc powiedzieć, że życiowy sukces osiągają w swym mniemaniu najczęściej osoby, które za jego podstawowy lub składowy czynnik uważają udane życie rodzinne.

POCZUCIE OSIĄGNIĘCIA SUKCESU W RÓŻNYCH GRUPACH SPOŁECZNYCH

Kobiety częściej niż mężczyźni deklarują, że osiągnęły sukces życiowy. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że to one często definiują sukces jako udane życie rodzinne.

Tabela 2

Płeć	Czy osiągnął Pan(i) w swoim życiu sukces życiowy?			
	Tak – w pełni lub w znacznej mierze	Tak – w niewielkiej mierze	Nie odniosł(a)m sukcesu	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Mężczyzna	50	28	21	1
Kobieta	54	28	14	3

Poczucie osiągniętego sukcesu wyraźnie zależy od wieku badanych. Im są oni starsi, tym częściej uważają, że osiągnęli sukces. Jest to zrozumiałe, bowiem w młodości stawiamy sobie wysokie wymagania, ale na ich spełnienie potrzebujemy czasu. Dotyczy to szczególnie spraw rodzinnych, zawodowych i materialnych. Nie jest też wykluczone, że z wiekiem maleją nasze aspiracje.

Tabela 3

Wiek	Czy osiągnął Pan(i) w swoim życiu sukces życiowy?			
	Tak – w pełni lub w znacznej mierze	Tak – w niewielkiej mierze	Nie odniosł(a)m sukcesu	Trudno powiedzieć
	w procentach			
18–29 lat	34	40	23	3
30–44 lata	55	26	17	2
45–60 lat	56	28	15	1
61 i więcej lat	61	21	15	3

Wprawdzie Polacy rzadko uważają wykształcenie za kryterium sukcesu, to jednak najczęściej ze swoich życiowych osiągnięć zadowoleni są absolwenci szkół wyższych. Im niższy poziom wykształcenia, tym rzadziej deklarowane jest poczucie osiągnięcia życiowego sukcesu. Niemniej nawet osoby najslabiej wykształcone stosunkowo często mają poczucie pełnego lub znacznego sukcesu (45%).

Tabela 4

Wykształcenie	Czy osiągnął Pan(i) w swoim życiu sukces życiowy?			
	Tak – w pełni lub w znacznej mierze	Tak – w niewielkiej mierze	Nie odniosł(a)m sukcesu	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Podstawowe	45	20	30	5
Zasadnicze zawodowe	48	30	19	3
Średnie	54	30	14	2
Wyższe	63	30	7	0

Dobre warunki materialne również nie należą do kryteriów, którym Polacy najczęściej mierzą swoje życiowe osiągnięcia. Być może należy to tłumaczyć faktem, iż do wysokiego statusu materialnego dochodzi się latami i często z trudem. Należy także pamiętać, że wśród ogółu badanych zamożni stanowią nieliczną grupę.

Jak wynika z dalszej analizy, dochody mają jednak wpływ na subiektywne oceny życiowych dokonań. Osoby najwięcej zarabiające najczęściej są przekonane, że odniosły życiowy sukces w pełnym lub znacznym stopniu (68% osób o dochodach powyżej 2750 zł miesięcznie i 60% osób uzyskujących dochód od 2000 do 2749 zł). Najrzadziej (35%) swój pełny życiowy sukces deklarują respondenci nieosiągający żadnych dochodów. Jest to grupa bardzo różnorodna, składająca się głównie z uczącej się młodzieży, gospodyń domowych i osób bezrobotnych. W każdej z tych podgrup brak sukcesu życiowego może mieć nieco inne podłoże.

Tabela 5

Dochód respondenta	Czy osiągnął Pan(i) w swoim życiu sukces życiowy?			
	Tak – w pełni lub w znacznej mierze	Tak – w niewielkiej mierze	Nie odniosł(a)m sukcesu	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Brak dochodu	35	33	29	3
do 999 zł	51	20	27	2
1000–1499 zł	49	27	19	5
1500–1999 zł	49	31	20	0
2000–2749 zł	60	31	9	0
2751 i więcej zł	68	25	6	1

Dobra praca, obok udanego życia rodzinnego, była najczęściej wymieniana jako warunek życiowego sukcesu. Nic więc dziwnego, że satysfakcja z pracy wpływa na przekonanie o tym, czy odnieśliśmy w życiu sukces czy też nie. Im większe zadowolenie z pracy, tym pełniejszy deklarowany poziom sukcesu.

Tabela 6

Czy obecna praca, ogólnie rzecz biorąc, przynosi satysfakcję?	Czy osiągnął Pan(i) w swoim życiu sukces życiowy?			
	Tak – w pełni lub w znacznej mierze	Tak – w niewielkiej mierze	Nie odniosł(a)m sukcesu	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Zdecydowanie tak	67	21	10	2
Raczej tak	54	34	11	1
I tak, i nie	46	40	13	1
Raczej nie	33	31	36	0
Zdecydowanie nie	25	40	35	0

Czy posiadanie własnej firmy (samodzielnie lub ze współnikami) wpływa na poczucie sukcesu życiowego? Odpowiedź jest pozytywna, zależność nie jest jednak zbyt silna. Sukces życiowy – co najmniej w znacznej mierze – osiągnęło 56% właścicieli i współwłaścicieli firm (wobec 52% pozostałych respondentów).

Tabela 7

Czy posiada Pan(i) własną firmę – sam(a) lub ze współnikiem/wspólnikami?	Czy osiągnął Pan(i) w swoim życiu sukces życiowy?			
	Tak – w pełnej lub znacznej mierze	Tak – w niewielkiej mierze	Nie odniosł(a)m sukcesu	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak	56	32	12	0
Nie	52	28	18	3

Ponad połowa Polaków ma poczucie, że co najmniej w znacznej mierze osiągnęła życiowy sukces. Tylko 17% nie ocenia dobrze swoich osiągnięć, uważając, że nie odnieśli sukcesu nawet choćby w niewielkiej mierze. Opinia na ten temat w dużym stopniu zależy od tego, jak definiowany jest „sukces życiowy”. Najczęściej osiągają sukces osoby, które uważają, że decyduje o nim udane życie rodzinne i dobra praca. Stosunkowo rzadko osiągają w swym mniemaniu życiowy sukces ci, którzy za jego kryterium uważają dobre warunki

materialne. Albo więc trudno jest w Polsce osiągnąć dobre warunki materialne, albo osoby traktujące te warunki jako miernik życiowego sukcesu mają pod tym względem wysokie i przez to trudne do zaspokojenia aspiracje.

Osiągnięcie życiowego sukcesu częściej deklarują kobiety niż mężczyźni oraz osoby starsze, które zakończyły działalność zawodową, odchowaly dzieci, doczekały się wnuków i na ogół mają już za sobą życiowe osiągnięcia, jakkolwiek byłyby one definiowane. Niebagatelny wpływ na poczucie sukcesu ma również wykształcenie. Mimo że samo wykształcenie zastanawiająco rzadko uważane jest za kryterium sukcesu życiowego, im jest ono wyższe, tym poczucie sukcesu silniejsze.

Opracowała
Joanna ORLIŃSKA